

## **BOL U PRSIMA – Klinika za unutarnje bolesti KLINIČKO DIJAGNOSTIČKE I TERAPIJSKE SMJERNICE**

### **Guidelines and pathways**

Edvard Galić, Dragan Jurčić, Nikolina Marić, Nikola Janković, Miro Bakula, Dubravka Županić, Marinko Artuković, Ivana Mikačić

Smjernice i dokumenti o suglasnosti stručnjaka sažimaju i procjenjuju sve danas dostupne dokaze o dijagnozi i liječenju bolesti, pomažu liječnicima u odabiru dijagnostičkih postupaka i najboljih načina liječenja uzimajući u obzir utjecaj na ishod, kao i omjer rizika i koristi od određenih dijagnostičkih i terapijskih postupaka.

### **SNAGA PREPORUKE**

<b>Razredi preporuka</b>	<b>Definicija</b>
<b>Razred I</b>	<b>Dokaz i/ili opća suglasnost da je određeno liječenje ili postupak korisno i djelotvorno</b>
<b>Razred II</b>	<b>Proturječni dokazi i/ili različita mišljenja o korisnosti/djelotvornosti određenog liječenja ili postupka</b>
<i>Razred IIa</i>	<i>Težina dokaza/mišljenja ide u prilog korisnosti/djelotvornosti</i>
<i>Razred IIb</i>	<i>Korisnost/djelotvornost je slabije utvrđena dokazima/mišljenjima</i>
<b>Razred III</b>	<b>Dokazi ili opća suglasnost da je određeno liječenje ili postupak nekorisno i nedjelotvorno, a u nekim slučajevima može biti štetno.</b>

### **STUPANJ DOKAZA**

<b>Stupanj dokaza A</b>	<b>Podaci potječu iz mnogostrukih randomiziranih kliničkih ispitivanja ili meta analiza.</b>
<b>Stupanj dokaza B</b>	<b>Podaci potječu iz jednog randomiziranog kliničkog ispitivanja i velikih nerandomiziranih studija.</b>
<b>Stupanj dokaza C</b>	<b>Usuglašeno mišljenje stručnjaka i/ili malih studija, retrospektivnih studija i registara.</b>

## UVOD

Bol u prsima je najčešći simptom, vodećeg uzroka smrtnosti. Boli u prsima pripada 5 % intervencija u hitnoj službi, prosječno oko 6 miliona pregleda/godišnje u SAD, a 20 – 40 % ljudi ima barem jednu epizodu prsne boli u životu (1-3).

U hitnoj medicinskoj službi trećina bolesnika s prsnom boli ima akutni koronarni sindrom, 1/2 hospitaliziranih bolesnika nema akutni koronarni sindrom, a 2-5 % nehospitaliziranih ima neželjeni ishod (4-5). Bolesnici se prezentiraju sa širokim rasponom kliničkih znakova i simptoma. Kliničarima u sredšnjem hitnom medicinskom prijemu najvažnije je prepoznati ili isključiti životno ugrožavajuća stanja (6).

## DIFERENCIJALNA DIJAGNOSTIKA PRSNE BOLI

- **KARDIJALNI UZROCI**
- ISHEMIJSKA SRČANA BOL
- NEISHEMIJSKA SRČANA BOL

BOLESTI AORTALNOG ZALISKA  
PERIKARDITIS  
MIOKARDITIS  
AKUTNI AORTNI SINDROM-DISEKCIJA AORTE  
HIPERTROFIJSKA KARDIOMIOPATIJA  
PROLAPS MITRALNE VALVULE  
POREMEĆAJI RITMA, EKTOPIČNI UDARCI, ....

- **PLEUROPULMONALNI I TRAHEOBRONHALNI UZROCI...**

PLUĆNA EMBOLIJA  
PNEUMONIJE  
PLEURITIS  
PRIMARNA PLUĆNA HIPERTENZIJA  
SPONTANI PNEUMOTORAKS  
INHALACIJA IRITANSA  
MALIGNNE BOLESTI DUŠNIKA, PLUĆA I PLEURE  
SEKUNDARNA HIPERVENTILACIJA

- **GASTROINTESTINALNI UZROCI**

GERB  
POREMEĆAJI MOTILITETA JEDNJAKA  
ULKUSNA BOLEST  
PANKREATITIS  
KOLECISTITIS  
POREMEĆAJI MOTILITETA CRIJEVA

- **PSIHOGENI UZROCI**

DEPRESIJA

ANKSIOZNO-DEPRESIVNI POREMEĆAJ

PANIČNI POREMEĆAJ

PRIMARNI HIPERVENTILACIJSKI SINDROM

- **KOŠTANO-ZGLOBNI I MIŠIĆNI UZROCI**

KOSTOHONDRITIS

STERNOKLAVIKULARNI ARTRITIS

TIETZEOV SINDROM

TRAUME (FRAKTURE, MIALGIJE)

STANJE IZA STERNOTOMIJE

SINDROM BOLNOG KSIFOIDNOG NASTAVKA

ARTRITIS / BURZITIS RAMENOG ZGLOBA

CERVIKOTORAKALNI KOMPRESIVNI SINDROMI

ARTRITIS TORAKALNE KRALJEŽNICE

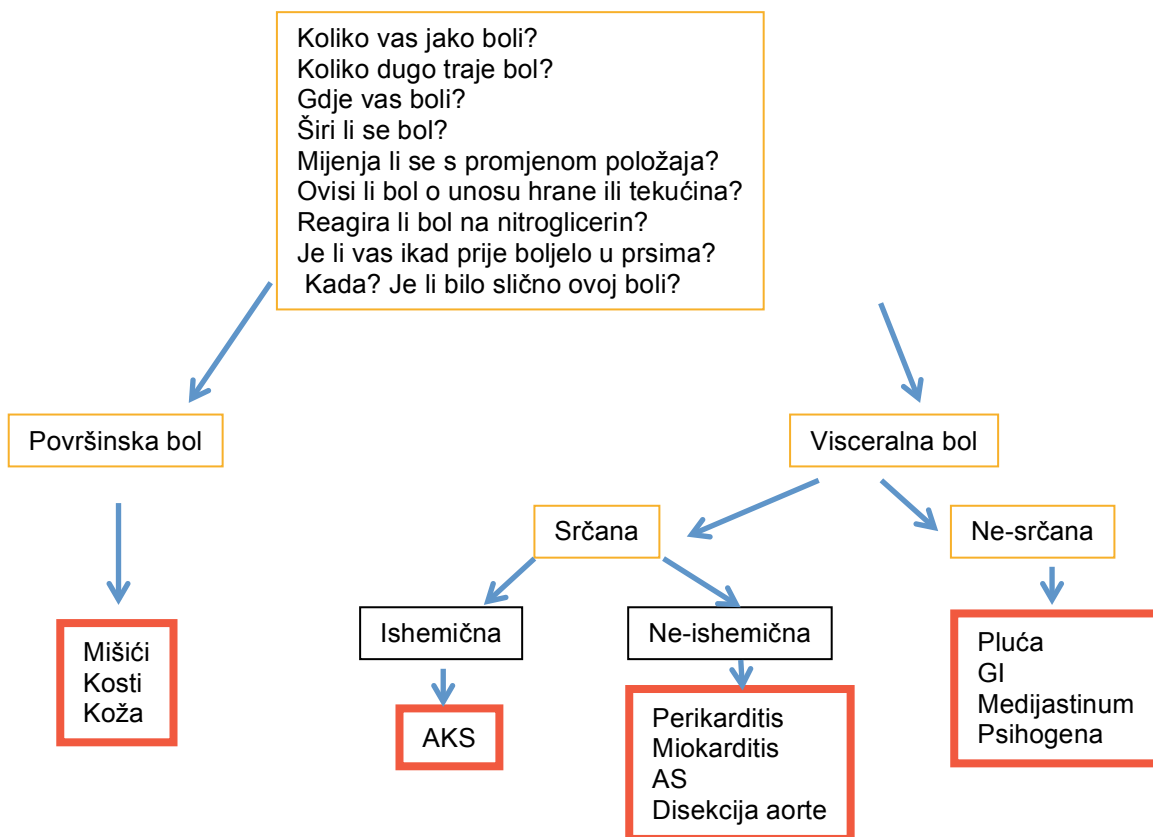
METASTATSKE BOLESTI I PANCOASTOV TUMOR

- **OSTALI UZROCI**

HERPES ZOSTER

KOKAIN

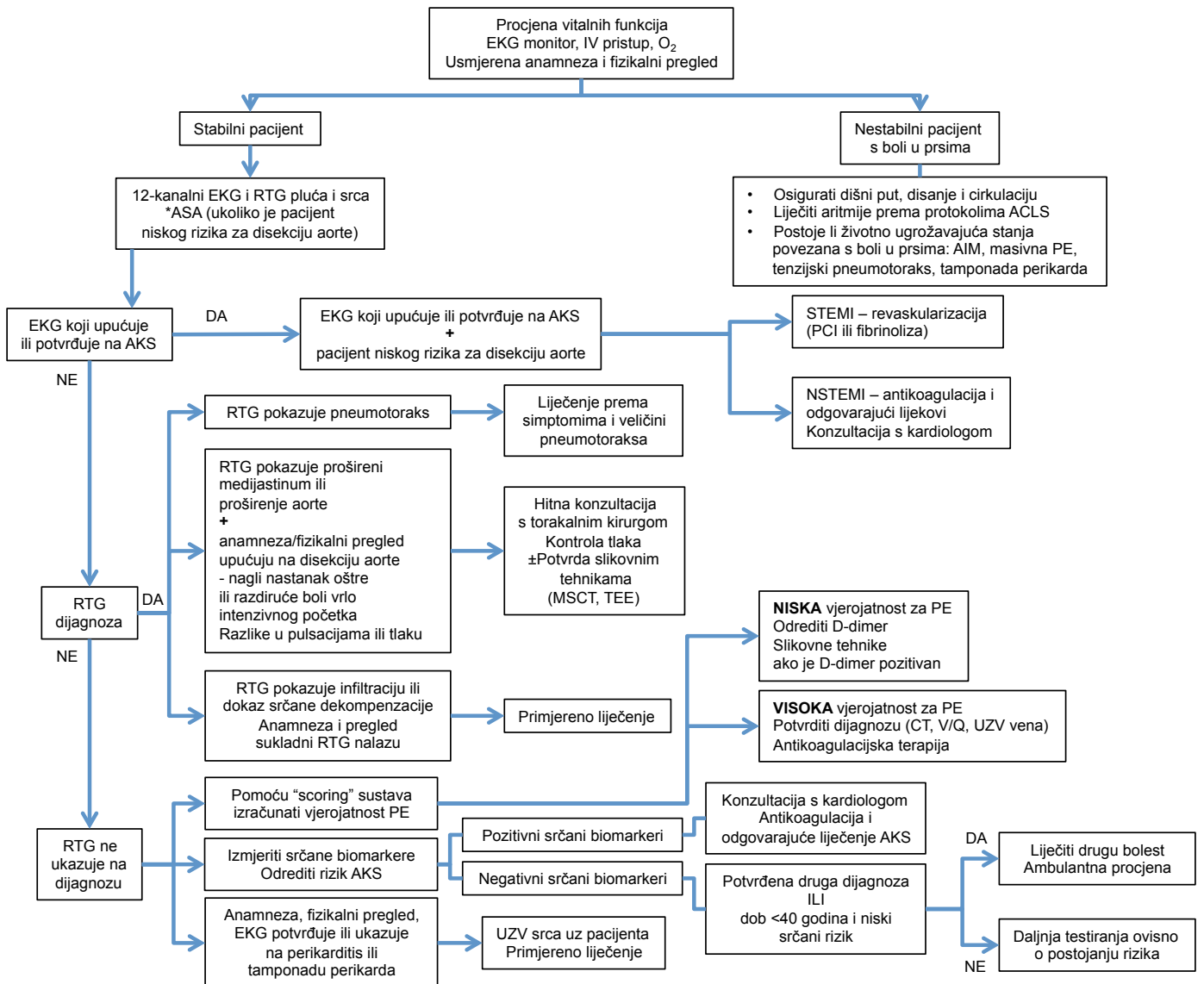
## INCIJALNI POSTUPAK S BOLESNIKOM U HITNOM MEDICINSKOM PRIJEMU



## KLINIČKI PREGLED I BOL U PRSIMA

	Trajanje	Vrsta	Provokacija	Olakšanje	Lokalizacija	Komentar
Angina u naporu	5-15 min	visceralna (pritisak)	napor ili agitacija	Mirovanje, nitroglicerin	substernalno, širi se	prva epizoda je jasna
Angina u mirovanju	5-15 min	visceralna (pritisak)	spontano	Nitroglicerin	substernalno, širi se	često u noći
Prolaps mitralnog zaliska	minute do sati	površinska (rijetko visceralna)	spontano	Vrijeme	lijevo naprijed	bez pravila, varijabilnog karaktera
Ezofagealni refluks	10-60 min	visceralna	ležanje, glad	hrana, antacid	substernalno, žličica	rijetko se širi
Ezofagealni spazam	5-60 min	visceralna	spontano, hladne tekućine, napor	nitroglicerin	substernalno, širi se	nalikuje angini
Peptički ulkus	sati	visceralna, pečenje	glad, "kisela" hrana	hrana, antacid	žličica, substernalno	/
Bilijarna bolest	sati	visceralna (popušta i pojačava)	spontano, hrana	vrijeme, analgetik	žličica, širi se?	kolike
Cervikalni disk	varijabilno (postupno popušta)	površinska	pokreti glave i vrata, palpacija	vrijeme, analgetik	rame, vrat	ne nestaje mirovanjem
Hiperventilacija	2-3 min	visceralna	emocije, tahipnea	uklanjanje stimulusa	substernalno	facijalna parestezija
Muskuloskeletna bol	varijabilno	površinska	kretnje, palpacija	vrijeme, analgetik	na više mjesta	osjetljivost
Plućna bol	30 min +	visceralna (pritisak)	često spontano	mirovanje, vrijeme, bronhodilatator	substernalno	zaduha

## Postupnik s bolesnikom s boli u prsima u hitnom prijemu



## Literatura.

1. Goodacre S et al. The health care burden of acute chest pain. *Heart* 2005. 91: 229-30.
2. Eslick GD et al. Non-cardiac chest pain: prevalence, risk factors, impact and consulting – a population-based study. *Aliment Pharmacol Ther* 2003; 17: 1115-24.
3. Wong WM et al. Population based study of noncardiac chest pain in southern Chinese: prevalence, psychosocial factors and health care utilization. *World J Gastroenterol* 2004; 10: 707-12.
4. Storrow AB, Gibler WB. Chest pain centers: diagnosis of acute coronary syndromes. *Ann Emerg Med.* 2000; 35(5):449-61.
5. Forberg JL et al. Direct hospital costs of chest pain patients attending the emergency department: a retrospective study. *BMJ Emergency Medicine* 2006; 6: 6.
6. Task force on the management of chest pain, *European Heart Journal* (2002) 23, 1153–1176